

Diskriminerings
ombudsmannen

Diarienummer: DO 2024/4000
Handling: Remissyttrande med rättelse av diarienummer enligt 36 § förvaltningslagen.
Handläggare: Annika Jyrwall Åkerberg

Arbetsmarknadsdepartementet
103 33 Stockholm

Yttrande över Styrkraft för lyckad integration, SOU 2024:41

Diskrimineringsombudsmannens (DO) yttrande är avgränsat till de frågor som berör DO:s uppdrag.

Övergripande synpunkter

DO har inga synpunkter på de föreslagna delmålen för integrationspolitiken, men vill understryka vikten av att mångfalden i populationen som berörs beaktas. Myndigheten för delaktighets (MFD) granskning av hur mottagningssystemet i Sverige fungerar för skyddssökande personer med funktionsnedsättning visar exempelvis att en stor utmaning i mottagningssystemet är att aktörer sällan uppmärksammar och identifierar funktionsnedsättning eller särskilda behov hos skyddsbehövande. Detta gör det svårt att dimensionera stöd och ge rätt insatser.¹

DO har inte heller några synpunkter på förslaget på styrning av integrationspolitiken som sådan, det vill säga att: ett integrationsperspektiv integreras i vissa myndigheters ordinarie verksamheter; sektorsansvar införs för vissa myndigheter; ett nationellt integrationsråd inrättas inom Arbetsförmedlingen, samverkan om integrationsinsatser på regional nivå breddas, samt att regeringen tar fram en sektorsövergripande strategi.

¹ Myndigheten för delaktighet, Stöd till aktörer i funktionshindersrelaterade frågor, Stockholm, 2023.

Utredningens förslag

4.2.1 Förordningen om de statliga myndigheternas ansvar för genomförandet av integrationspolitiken upphävs

DO avstyrker förslaget att förordningen om de statliga myndigheternas ansvar för genomförandet av integrationspolitiken ska upphävas. Effekten med förslaget skulle bli att DO:s nuvarande möjligheter att inleda överläggning begränsas. Skrivningen i 3 § lagen om DO möjliggör endast frivillig överläggning, medan 4 § i förordningen innebär en skyldighet för berörda myndigheter att delta i överläggningar med DO. Vidare är aktörers skyldigheter att komma till överläggning enligt 4 kap. 3 § 4 diskrimineringslagen avgränsat till de samhällsområden som täcks av lagen.

4.2.3 Myndigheternas redovisning ska vara uppdelad efter svensk respektive utländsk bakgrund

DO instämmer i utredningens konstaterande att det är viktigt med kunskap om integrationens utveckling. FN:s rasdiskrimineringskommitté har även rekommenderat Sverige att införa statistik som synliggör utsatthet och ojämlikhet på etnisk grund: så kallad jämlikhetsdata.²

Förslagen är således i linje med rasdiskrimineringskommitténs rekommendationer. DO kan dock konstatera att utredningen inte reflekterat över huruvida föreslagna insamling av information är tillåten enligt rådande regelverk så som dataskyddsförordningen (GDPR). En sådan analys av insamling av respektive data behöver därför göras i det fortsatta arbetet. DO vill därtill understryka vikten av att:

- Det finns ett tydligt syfte med att data samlas in, att det genomförs i dialog med de som berörs och bygger på frivillighet och anonymitet.
- Insamling av data sker med respekt för den enskildes värdighet, rätt till privatliv, samt enligt rådande regelverk.
- Att jämlikhetsdata inte missbrukas genom att den exempelvis samlas in eller används utanför sitt sammanhang på ett sätt som i värsta fall riskerar bidra till diskriminering, förstärker stereotypa fördomar eller bidrar till att öka polariseringen i samhället.

² Committee on the Elimination of Racial Discrimination Concluding observations on the combined twenty second and twenty third periodic reports of Sweden, CERD/C/SWE/CO/22-23, 2018, punkterna 4 och 5.

DO vill avslutningsvis lyfta vikten av att den enskilde har faktisk möjlighet till rättelse av felaktiga personuppgifter, och i övrigt påminna om artikel 8 i EU-stadgan om grundläggande rättigheter. Däri framgår att:

”Var och en har rätt till skydd av de personuppgifter som rör honom eller henne. Dessa uppgifter ska behandlas lagenligt för bestämda ändamål och på grundval av den berörda personens samtycke eller någon annan legitim och lagenlig grund. Var och en har rätt att få tillgång till insamlade uppgifter som rör honom eller henne och att få rättelse av dem.”

4.4 Ett nationellt integrationsråd inrättas

DO avstyrker förslaget om att DO ska ingå i det nationella integrationsrådet. DO anser det vara oförenligt med vårt uppdrag att ingå i ett råd tillsammans med myndigheter över vilka DO kan utöva tillsyn.

DO anser det vara av stor vikt att diskrimineringsperspektiv uppmärksammas inom ramen för integrationspolitiken, men anser att en bättre ordning vore att DO bjuds in till rådet för att dela myndighetens kunskap om diskriminering.

5. Uppföljning av integrationen

DO har utifrån sitt uppdrag inga synpunkter på förslaget att Statistiska centralbyrån (SCB) får i uppdrag att utveckla indikatorer för uppföljning av integration inom integrationspolitikens fem delmål. DO anser att framförda synpunkter under 4.2.3 gör sig gällande även här.

Utöver detta vill DO framhålla vikten av att den återkommande nationella urvalsundersökningen, den så kallade Integrationsbarometern genomförs på sätt att adekvat analys kan genomföras. För att kunna tolka resultatet korrekt behöver även befolkningsrepresentativa undersökningar, vilka inkluderar personer som är födda i Sverige utan utländsk bakgrund, göras. DO vill i sammanhanget även uppmärksamma det faktum att det kan vara andra orsaker än etniskt ursprung som försvårar integration, till exempel kan diskriminering som har samband med andra eller flera diskrimineringsgrunder påverka. Ytterligare orsaker kan bero på tillkortakommanden i stödsystem. I MFD:s ovan nämnda rapport kan exempelvis utläsas att skyddsbehövande med funktionsnedsättning riskerar att få sämre stöd än personer i en liknande situation, utan funktionsnedsättning. Detta är något som både riskerar försvåra och även försena integrationen för migranter med funktionsnedsättning. För att få en heltäckande bild över den självupplevda integrationen i Sverige behöver även sådana parametrar beaktas.

Beslut i detta ärende har fattats av Lars Arrhenius efter utredning och förslag av utredaren Annika Jyrwall Åkerberg. I den slutliga handläggningen har också stabschefen Samuel Engblom, enhetschefen Cecilia Narby, experten Tarik Qureshi och strategiske rådgivaren Lars Lindgren deltagit.

Lars Arrhenius

Diskrimineringsombudsman